

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

4 § Viranomaiset

Kuluttaja-asiamiehen lisääminen valvontaviranomaisiin muuttaa valvontaviranomaisen käsitteen merkitystä tavalla, joka voi aiheuttaa sekaannusta ja vaikeuttaa lain tulkintaa. Vakiintuneen terminologian muuttamisella ei kuitenkaan saavuteta mitään, koska kuluttaja-asiamiehen valvontavastuu on tarkoitus säilyttää ennallaan.

5 a § Vesihuollon kehittäminen kunnassa

Vesihuollon kehittämiseen ohjaava tarkempi säätely lisää byrokratiaa, mutta pidämme perusteltuna, että kuntatasoista vesihuollon yleissuunnittelun velvoitetta vahvistetaan. Oulussa uusi vesihuollon kehittämissuunnitelma etenee kaupunginvaltuuston hyväksyntäkäsittelyyn syksyn 2024 aikana. On toivottavaa, että vähän ennen uuden lain voimaantuloa laaditut kehittämissuunnitelmat voidaan tulkita uuden lain 5 a § tarkoittamaksi vesihuoltosuunnitelmaksi, eikä ajantasainen suunnitelma vaatisi muodollista päivytystä ja uutta hyväksyntäkierrosta.

7 § Vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin sisällytettävät alueet

Taajama-alue olisi hyvä määritellä itse laissa, eikä jättää sitä perustelutekstiin kirjattuun tulkintaan. Samalla on syytä pohtia, että onko ko. tulkinta oikeasuhtainen, vai aiheuttaako rajausta toiminta-aluepäätöksistä kohtuuttoman laajoja. Hyviä vaihtoehtoja voisi olla pohjoismaalainen taajamarajaus tai tiheet taajama-alueet. Joka tapauksessa taajama-alueen rajausta voitaisiin jättää säädöksillä tiukennettavaksi, jos tiukennus tarpeelliseksi nähdään. Suomessa on paljon syrjäisiä ja taantuvia ykr-taajama-alueita, joilla ei ole mitään edellytyksiä tulla keskitetyn vesihuollon piiriin. Näille kaikille taajamille pitäisi tehdä tarpeeton nollapäätös toiminta-alueesta.

8 a § Toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset ja päätöksen sisältö

Toiminta-alueita suunniteltaessa vastuutettavan laitoksen valinta ei ole aina selvää. Perustelutekstissä harkintavalta annetaan yksiselitteisesti kunnalle, mutta sitä ei pyritä ohjaamaan. Käytännössä siihen vaikuttavat mm. vesihuoltolaitosten olemassa oleva verkosto ja resurssit sekä tahtotilat, eikä yksityiskohtaista ohjausta pidäkään tuoda lainsäädäntöön. Tästä huolimatta hyvä periaate olisi tavoitella ja lain perusteluissa myös ohjata toiminta-alueiden määrittelyä niin, että uusissa päätöksissä lähtökohtaisesti tavoiteltaisiin aina yhden vesihuoltolaitoksen periaatetta. Erilliset vesijohto- ja viemäritoimijat on vesihuollon kokonaistehokkuuden kannalta epäoptimaalinen tilanne, eikä niitä pitäisi luoda lisää. Erimielisyydet toiminta-alueen määrittämisessä voivat johtaa pitkiin oikeusprosesseihin, ja viivästyttää tarpeellisia viemäröintihankkeita.

15 § ja 15 a §

Oulun Vesi jakaa Vesilaitosyhdistyksen esittämän huolen pykälissä määriteltyjen velvollisuuskirjausten mahdollisista kohtuuttomuuksiin johtavista tulkinnoista.

18 § Maksujen yleiset perusteet

Omaisuuksienhallintasuunnitelman liittäminen maksujen määrittämiseen, ja ehdollistamaan tuoton tavoittelu ovat hyviä määräyksiä. Kohtuullisen tuoton määrittäminen on kannatettava ajatus ja selkeyttäisi maksutarkastelua, mutta siihen ei ole perustelutekstin perusteella haluttu puuttua.

19 § Maksut

Ensimmäisessä momentissa säädettävä pakollinen perusmaksu on relevantti säädös vain pienelle joukolle pieniä vesihuoltolaitoksia, mutta niiden kohdalla se on aiheellinen herätys tarkastelemaan maksurakennetta. Kun perusmaksun suuruutta ei millään tavalla ohjata, niin sen vaikuttavuus jää avoimeksi. Lakitekstiin olisi hyvä lisätä pehmeästi ohjaava kirjaus, että perusmaksun tulee olla merkittävä (esim. tavoitteellinen taso vähintään 10 % liikevaihdosta) tietyn määräajan kuluessa.

Kolmannen momentin vaatimus erisuuruuksista maksuista on velvoittava. Kunnalla ja vesihuoltolaitoksella pitää säilyä vapaus valita hinnoittelupolitiikkansa. Lain tiukka tulkinta voisi johtaa tilanteeseen, jossa maksut nousisivat paikoin kohtuuttomalle tasolle.

23 § Sopimusehtojen muuttaminen

Sopimusehtojen muuttamista ollaan vaikeuttamassa lisäämällä sana ”ennakoimattomasti” kohtaan 3. Perusteluteksti selittää hyvin muutoksen tavoitteen, että esim. korjausvelan kertyminen on huono peruste isoille hinnankorotuksille, koska se ei ilmaannu ennakoimattomasti. Tämä peräänkuuluttaa vesilaitoksen vastuuta korjausvelan huomioonmista toiminnassaan ja hinnoittelussaan, mikä on sinänsä kannatettava tavoite. Toisaalta, jos virhe on jo tapahtunut, ja räikeä alihinnoittelu on voimassa uuden lain saadessa lainvoiman, niin vesihuoltolaitos voisi olla

kykenemätön toteuttamaan välttämättömät tasokorotukset hinnoitteluunsa, kun niitä pidetään olennaisesti sopimuksen sisältöä muuttavina. Jos tarpeellisia hinnankorotuksia ei voida tai uskalleta tehdä, niin vesihuoltolaitoksen toimintakyky voi romahtaa. Maksujen kohtuullisuudesta säädetään riittävällä tavalla muualla laissa. Nykyisen lain hyvin toimiva kirjaus ehdotetaan säilytettävän.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

-

Savikuja Markus
Oulun Vesi